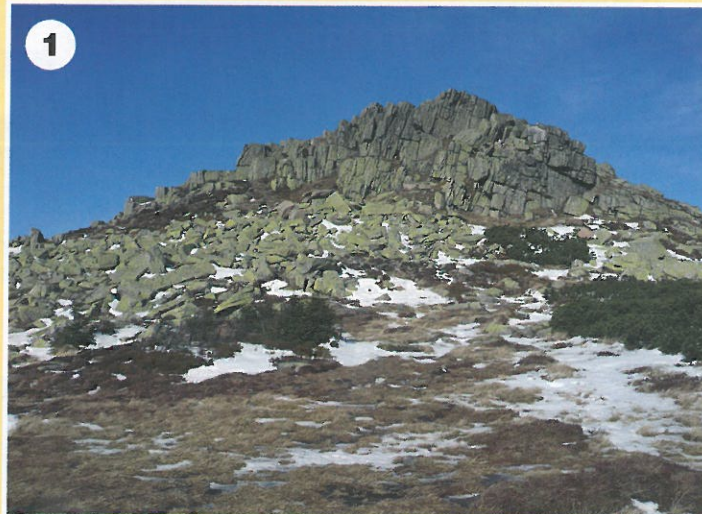
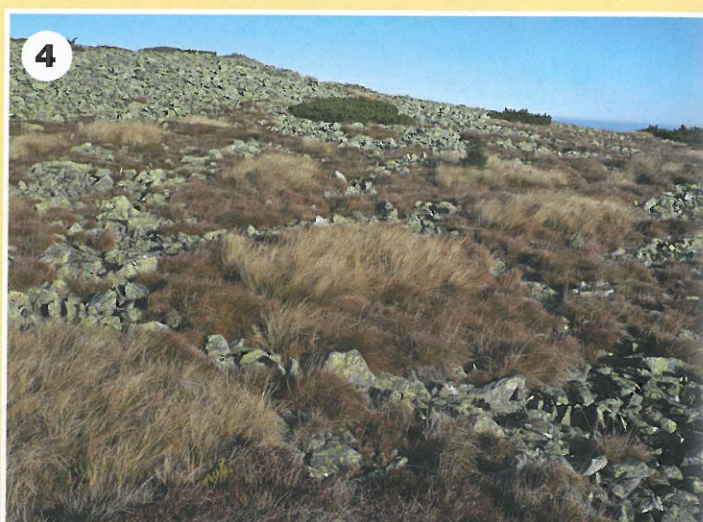
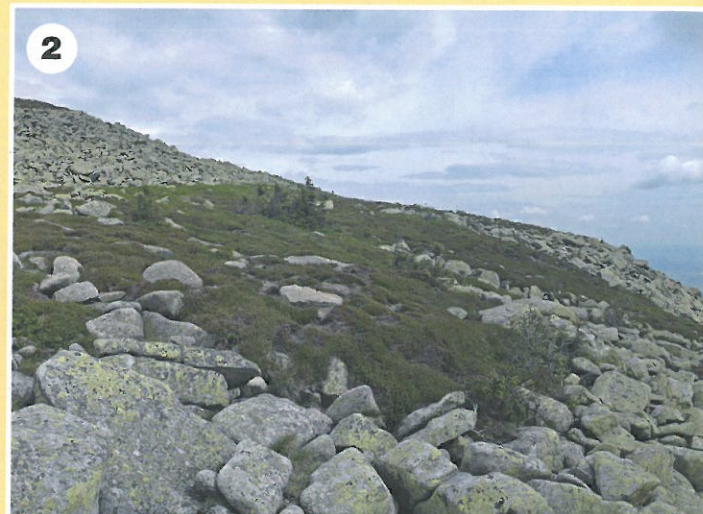

Obr. 1: Tora a skalní hradby vznikaly dvoufázovým vývojem. Nejprve docházelo k intenzivnímu chemickému zvětrávání hornin v teplém humidním klimatu (pravděpodobně v mladším terciéru). V chladných obdobích kvartéru došlo k odnosu zvětralin a obnažení odolnějších částí hornin, které byly následně přemodelovány mrazovým zvětráváním. Postupným hromaděním a gravitačním přemísťováním uvolněných bloků vznikaly při jejich úpatí rozsáhlé balvanové pokryvy – kamenná moře, jak je patrné na příkladu Violiku (Łabskiego Szczytu) (1472 m n. m.) v Krkonoších. Foto: T. Uxa

Obr. 2: Kryoplanční terasy vznikají v horské periglaciální zóně, kde na svazích vytvářejí stupně a mírně ukloněné plošiny. Na Vysokém Kole (1509 m n. m.) v Krkonoších (na snímku) vznikl během chladných období pleistocénu systém kryoplančních teras o několika úrovních. Foto: T. Uxa

Obr. 3: Soliflukce stojí za vznikem řady periglaciálních tvarů, jako například soliflukčních laloků na Sgoran Dubh Mor (1111 m n. m.) ve Skotsku, které mají výrazné čelo. Soliflukce je pomalý pohyb (v řádu až několika centimetrů

za rok) vodou nasycené rozvětrané svrchní vrstvy půdy a zvětralin po dosud promrzlém podloží po svahu dolů. Foto: M. Křížek

Obr. 4: Částečně zarostlé strukturní půdy (tříděné polygony a tříděné sítě) na jedné z kryoplančních teras na Luční hoře (1555 m n. m.) v Krkonoších. Foto: T. Uxa

Obr. 5: Oblík vzniká erozní činností ledovce. Je pro něj charakteristický asymetrický profil. Ohlazená část (na snímku vlevo) oblíku vždy směřuje proti pohybu ledovce; pravou, strmější část formovalo odlamování (angl. quarrying). Oblíky vytvářejí jak pevninské ledovce, tak ledovce horské. Tento oblík vytvořil pleistocenní horský ledovec na dně údolí Nant Francon ve Snowdonii ve Walesu. Foto: M. Křížek

Obr. 6: Trog Mengusovské doliny ve Vysokých Tatrách s typickým příčným profilem rozvětrěného U. V pravé části snímku je na dně údolí viditelná boční moréna někdejšího Mengusovského ledovce, nacházející se ve výšce přibližně 1600 m n. m. Foto: P. Mida

ÚVODNÍK

Úvodník

(Ivan Bičík) 1

Výzkum a vývoj

Stratigrafie čtvrtohor (Jaroslav Kadlec) 2–3

Reliéf horských oblastí střední Evropy jako archiv

chladných období kvartéru

(Tomáš Uxa, Peter Mida) 4–5

Vývoj půd v kvartéru (Tomáš Chuman) 6–7

Terciér, nebo kvartér? Kvinté! (Ivan Bičík) 8

Měnová politika v eurozóně. Kvartér v ekonomii a

ekonomické geografii (David Marek) 9

Svět kartografie

a geoinformatiky

Moravské kartografické centrum

(Miroslav Mikšovský) 10–11

Geografie a škola

Badatelsky orientovaná výuka geografie

(Dana Řezníčková) 12–15

Modelový seminář: Pěstování banánů a globální trh

(Tereza Kocová, Libor Jelen) 15–17

Úloha atlasu ve výuce zeměpisu/geografie

(Jan Hátle, Silvie R. Kučerová) 18–19

Při dnešní konkurenci musí student na sobě neustále

pracovat. Rozhovor s Tomášem Kysilkou 20–21

V zorném poli geografů

Planeta volá SOS

Globální obchod s banány a jeho dopady

(Libor Jelen, Tereza Kocová) 22–23

Čísla hovoří

Evropská unie a Spojené státy americké – porovnání

populačního vývoje (Luděk Šídlo, Jiřina Kocourková,

Martin Novák) 24–25

Nairobi, postkoloniální velkoměsto

(Alžběta Vazačová) 26–27

Vývoj krajiny zaznamenaný na povrchu zrn

(Marek Křížek, Lenka Křížová) 28–30

Jubilant Ivan Bičík (Dušan Drbohlav) 31

Krajiny mého srdce (Ivan Bičík) 32

Přílohy

Kolik vydělávají migranti v cizině a komu to prospívá?

Migrace – rozvoj – remitence a Ukrajinci v Česku

(Dušan Drbohlav) 1–4

20. kartografická konference, 2013

Příloha uložena v Materiálech

na www.geography.cz 1–16

Druhé číslo 23. ročníku
Geografických rozhledů
věnované tématu
ZEMĚ BRICS
vyjde v prosinci 2013

© 2013

Šéfredaktor: Ivan Bičík

Výkonná redaktorka: Hana Kühnlová

Editor čísla: Marek Křížek

Redakční rada: Vladimír Baar, Pavol Korec, Andrzej

Kowalczyk, Jiří Anděl, Ivan Bičík, Eduard Hofmann,

Pavel Chromý, Hana Kühnlová, Klára Hulíková,

Marek Křížek, Miroslav Marada, Jiří Martinek, Tomáš

Matějček, Dana Řezníčková, Miroslav Šobr, Michal

Vančura, Lucie Albrechtová

Jména autorů uvádíme bez akademických titulů.

Adresa redakce:

Přírodovědecká fakulta UK v Praze

Albertov 6, 128 43 Praha 2

kuhnli@natur.cuni.cz, www.geography.cz

Vzpomínám na to, jak léta běží (vážení). Napadlo mě, zda se nezamyslet, v kolika krajinách jsem byl a co jsem si z nich odnesl. Na prvním místě bych asi jmenoval ostrov Albertov. Tím nemyslím jen 2. poschodí plné myslících a slušných lidí v budově fakulty, kde jsem strávil rád většinu svého života. Do této krajiny patří i svah do schodů východním směrem – tedy ke stejnojmennému hříšti. Tam jsem po práci rád chodil sportovat a žít se specifickým kmenem domorodců – Volejbalistů – celé své mládí, tedy od 17 do 65 let. Ti představovali specifickou subkulturu právě ve věku zmíněném s úžasným nejen sportovním, ale především společenským životem. Je pravda, že občas někteří emigrovali na jiné své – možná také krásné – ostrovy, ale Albertov je v Česku jen jeden. Že už jste to v Rozhledech četli? Ale ano, docela nedávno. Když jsem však byl požádán redakčními kolegy o zamyšlení nad krajinami svého srdce (viz poslední stránka), už se mi tam ta má nejmilejší nevešla: Albertov.

Tady jsem prožil přes půl století svého života a musím zdůraznit, že v hlavě mám uložené úžasné zážitky z tohoto ostrova. Některé zasuté hlouběji se občas vynoří. Třeba to, jak jsme odjížděli v deseti lidech v červnu 1969 do Íránu. Dav přátel se podíval tomu, co před odjezdem vyvádíme. To jsme rozbíjeli zbytek sádrové lebkky nemilovaného státníka o kapotu vozu Tatra 813. Při samém začátku expedice jsme při snášení materiálu na cestu drclí do skříně a sádrová busta státníka byla na kusy. Tak jsme jeden schovali do odjezdu, abychom se šťastně vrátili.

Nebo jindy sedím v pracovně a snažím se pracovat. Ze sousední posluchárny se šíří nějaká šileně hlasitá muzika. Po chvíli marného soustředění vyjdu na chodbu a čtu na dveřích rozvrh: 2. ročník: Klimatologie. Tak jsem tam nakoukl a zařval jsem na sedící studenty: „Prosím, ztlumte to trochu, nemůžeme vedle pracovat.“ Skončil jsem pořádkovou misi – a za chvíli znovu ta šileně hlasitá muzika. To jsem se už rozzlíbil, vběhl jsem do posluchárny Z1 a znovu zakřičel: „Ztlumte to už!“ Vtom se zvedl vyučující dr. Letošník a hlasitě, ovšem s důstojným klidem, mě umravnil: „Kolego, nerušte, probíráme bouřky v dílech světových skladatelů!“ Tak jsem vypadal a vzpomínku mám dodnes uloženou ve vlastní, nikoliv vnější paměti. Tou je mi často můj vrstevník Frajer.

Václav byl dlouhou dobu, až do počátku devadesátých let, členem fakultního štábu civilní obrany. Pravidelné kontroly fakulty z úrovně nadřízených orgánů vedly k tomu, že jsem byl jako jeho spolusedící v pracovně přímo vtažen do děje při pravidelných návštěvách štábu CO. Ty zpravidla končily ochutnávkou na chemii připravených alkoholických nápojů. Václav přišel a sdělil mi: „Prosím tě, zítra nevypínej rozhlas po drátě, máme supertajné cvičení od 10.00, nikdo to nesmí vědět.“ Po deváté dorazil do práce, zapnul dráták a krátce po desáté se přerušila muzika a ozvalo se podivné a jen nápterým zasvěceným srozumitelné heslo: „Po věřejším dešti se krávy na pastvu nemohou hnát!“ A to byl signál. Václav vyběhl do sklepa (štábu CO) a přišel až kolem druhé odpoledne mírně pod vlivem, neboť úspěšné vyřešení nelehkého úkolu záchranu fakulty bylo třeba oslavit.

Obvykle začal hodnotit se slovy:

„Zase jsme ty Američany převezli a slavně jsme zvířezili.“ A pak už jen vysvětloval, že bomba amerického bombardéru mířená na Slapskou přehradu spadla na nedalekou Řitku (jak trefně!), a nenadělala tudíž příliš škody. Praha byla uchráněna. Jindy obměna štábního cvičení spočívala v tom, že Slapská přehrada dostala zásah a Prahu zaplavila během pár minut voda. Naše fakulta na Albertově byla ovšem na to připravena, neboť evakuaci zajistil parník Výšehrad předem objednaný, který zaparkoval u prvního poschodí fakulty, a lidé byli úspěšně evakuováni beze ztrát! A zase byla pochvala, jak je náš fakultní štáb CO připraven.

Jak vidíte, vážení čtenáři, nejen krajina ostrova Albertov, ale i lidé zde žijící představují specifické a neopakovatelné prostředí. Proto Albertov nosím v srdci.

hscu (J.B.)

Na titulní straně obálky: Mamut jako nejtypičtější zástupce fauny poslední doby ledové. Výřez z obrazu Pleistocenní fauna (autor: Petr Modlitba, 2006 – olej, plátno, 85 x 60 cm, majitel obrazu i autorských práv: Ústav geologie a paleontologie, PříF UK v Praze). Originál obrazu stejně jako další malby můžete zhlédnout v Chlupáčově muzeu historie Země Přírodovědecké fakulty UK v Praze.

Nakladatelství ČGS, s. r. o.

Ostrovní 30, 110 00 Praha 1

Techničtí redaktori:

Romana Bernardová, Miroslav Šifta

Tel.: 224 933 996, ncgs@ncgs.cz

Návrh a zpracování obálky: Vlasta Srbová

Grafika a sazba: Fortuna-Type, s. r. o.

Tisk: Tisig print, s. r. o.

Období vydání elektronicky na:

geography.cz/geograficke-rozhledy/

Rozšiřuje Adiservis, s. r. o.,

Na Nivách 18, 141 00 Praha 4

Tel.: 241 484 521,

adiservis@seznam.cz

Vydává Česká geografická společnost

v Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o.

Časopis je zařazen v Seznamu recenzovaných

neimpakovaných periodik vydávaných v Česku.

Vychází 5x ve školním roce od října.

Cena jednotlivého čísla je 67 Kč.

Celoroční předplatné pro ročník 2013/14 je 335 Kč.

Rukopis byl odevzdán k sazbe 19.8. 2013.

Vyšlo v říjnu 2013.

Podávání novinových zásilek povoleno ředitelstvím

pošt Praha č. j. 1395/92 – NP, ze dne 17. 11. 1992

MIČ E 5922

ISSN 1210-3004